

Nr 132.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1920 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av ökat lokalutrymme för i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner jämte en i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1921 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 34) bland annat föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående beredande av ökat lokalutrymme för i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner, beräkna för ändamålet på extra stat för år 1921 ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlätna propositionen angående tilläggsstat för år 1920 under sjunde huvudtiteln (punkt 32) föreslagit riksdagen att, i avbidan på sistnämnda proposition, beräkna för ändamålet på tilläggsstat för år 1920 ett belopp av 2,100,000 kronor, därav 600,000 kronor för inrednings- och reparationsarbeten i för statsdepartement avsedda lokaler.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten, till statsutskottet för förberedande behandling hänvisad proposition, nr 401, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att för utförande av vissa inrednings- och reparationsarbeten i för statsdepartement m. fl. statsinstitutioner avsedda lokaler å 1920 års tilläggsstat under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 697,270 kronor,

dels ock att för inlösen av den barnhuset tillhöriga tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt och i kvarteret

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 6 saml. 53 häft. (Nr 132—133.)

Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner bevilja ett belopp av 8,222,000 kronor samt därav såsom reservationsanslag anvisa

å tilläggsstaten för år 1920 under sjunde huvudtiteln 1,500,000 kronor samt

å extra stat för år 1921 under sjuätte huvudtiteln 3,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *S. Clason* väckt motion, nr 299, vari hemställts, att riksdagen, i händelse den i övrigt bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 401, i vad den avser bebyggande av kvarteret Kandidaten, ville från byggnadsplanen undantaga det föreslagna uppförandet av en arkivbyggnad i sagda kvarter, för att denna fråga måtte kunna underkastas allsidig utredning i samband med övriga arkivbyggnadsfrågor i huvudstaden.

I fråga om de skäl motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser i första hand utförande av vissa omändringsarbeten, för vilka kostnaderna beräknats till följande belopp, nämligen

för beredande av lokaler åt försvarsdepartementet inom	
kvarteret Mercurius vid Storkyrkobrinken	kronor 509,768: 38
» ändringsarbeten i gamla kanslihuset	» 20,000: —
» utvidgning och förändring av utrikesdepartementets	
lokaler m. m.	» 145,000: —
» vissa arbeten i handelsdepartementets lokaler inom	
fastigheten Birger Jarlstorg nr 11 ävensom för ut-	
vidgning av kammarrättens lokaler	» 22,500: —
Summa kronor	697,268: 38

Därjämte har anslag nu äskats för nybyggnader dels å det staten redan tillhöriga kvarteret *Kandidaten* vid Östermalmsgatan och Skeppargatan, dels ock å en allmänna barnbördshuset tillhörig tomt inom kvarteret *Murmästaren* med adressnummer 16 vid Hantverkargatan. Kostnaderna för uppförande av byggnader om 260, respektive 300 rum å ifrågasvarande tomtområden hava beräknats till 3,640,000, respektive 4,520,000 kronor.

För inlösaandet av det i kvarteret Murmästaren belägna tomtområdet skulle därjämte erfordras anslag, vilket av anledning, vartill utskottet återkommer här nedan, i propositionen beräknats till allenast 62,000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle alltså kostnaderna för ifrågavarande båda nybyggnader sammanlagt komma att uppgå till 8,222,000 kronor.

Vad först beträffar de föreslagna ombyggnads- och reparationsarbetena å vissa redan uppförda byggnader har Kungl. Maj:ts förslag i denna del icke givit utskottet anledning till erinran.

I likhet med departementschefen har utskottet vidare funnit den rådande stora bristen å tjänstelokaler för statsinstitutionerna i huvudstaden nödvändiggör nybyggnadsåtgärder i av departementschefen nu föreslagna omfattning. Icke minst med hänsyn till de stora kostnader och olägenheter, som äro förbundna med ett förhyrande av dylika lokaler — icke sällan i skilda fastigheter för samma ämbetsverk — synes detta önskvärt.

Valet av plats för de nu till uppförande förordade byggnaderna och den allmänna planen för deras utförande föranleda ej heller någon erinran från utskottets sida.

I fråga om användningen av byggnaderna, har avsetts, att inom kvarteret Kandidaten skulle beredas lokaler för generalstaben jämte den topografiska avdelningen av rikets allmänna kartverk ävensom för krigsarkivet, artilleri- och ingenjörshögskolan samt sjökrighögskolan, och genom nybyggnaden inom kvarteret Murmästaren skulle vattenfallsstyrelsens och skolöverstyrelsens lokalfrågor kunna lösas.

Beträffande den sålunda planerade dispositionen av lokalutrymmet inom kvarteret Kandidaten har av herr Olason uti dennes i ämnet väckta motion framhållits, att ett inrymnande därstädes av krigsarkivet syntes kunna föregripa den gemensamma lösning av spørgsmålet om lokalbehovet för samtliga till huvudstaden förlagda arkiv, som vore av nöden. Med beaktande av de synpunkter, som motionären i nu förevarande hänseende framhållit, anser sig utskottet böra uttala, att frågan om krigsarkivets ifrågasatta förläggande till kvarteret Kandidaten tillsvidare bör lämnas öppen i avvaktan på denna frågas vidare utredning. Någon olägenhet härigenom torde icke komma att uppstå. Skulle nämligen efter förnyad omprövning det befinnas lämpligt att förlägga krigsarkivet till annan plats än den av Kungl. Maj:t nu ifrågasatta, torde det utrymme, som därigenom frigöres inom nybyggnaden i Kandidaten, på ett ändamålsenligt sätt kunna komma till användning för annan lämplig statsinstitution.

Utskottets
yttrande.

Det torde för övrigt böra uppmärksammas att några detaljerade planer rörande utförandet av de föreslagna båda nybyggnaderna eller användningen av desamma icke nu framlagts för riksdagen. I propositionen synes emellertid hava förutsatts att förslagsritningar och närmare kostnadsberäkningar framdeles i sammanhang med beviljandet av fortsatt anslag för ändamålet skola underställas riksdagens prövning. Att så äger rum anser sig utskottet kunna förvänta, därest Kungl. Maj:ts förevarande förslag varder av riksdagen bifallet.

Kostnaderna för de båda byggnaderna hava såsom ovan nämnts preliminärt upptagits till 8,222,000 kronor. I denna summa ingår ett belopp av 62,000 kronor, utgörande beräknad utgift för markförvärv inom kvarteret Murmästaren. Den därstädes belägna, nu till bebyggande avsedda tomten tillhör för närvarande allmänna barnbördshuset, för vilket nya byggnader äro uppförda å Norra Djurgården. Dessa byggnader hava tillkommit enligt beslut vid 1909 års riksdag, som dels medgav att ett belopp av 574,860 kronor finge av riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas för att återgäldas i den mån ovannämnda inom kvarteret Murmästaren belägna tomt bleve försäld och köpeskillingen härför inflöte, dels ock för samma nybyggnad beviljade ett anslag å 304,640 kronor att jämväl återbäras i den mån sagda köpeskillning eventuellt lämnade tillgång. Av det sålunda till förfogande ställda beloppet, 879,500 kronor, har allmänna barnbördshuset redan tidigare återbetalat 74,500 kronor. Det är alltså för närvarande ett belopp av 805,000 kronor som allmänna barnbördshuset är pliktigt att avdraga å blivande köpeskillning å tomten. Enligt den av departementschefen i propositionen uttalade uppfattningen skulle nu förvärvet av tomten anses påkalla anvisande av anslag endast i den mån kostnaderna härför överstege 805,000 kronor, och då densamma efter byggnadsstyrelsens beräkningar torde kunna erhållas för 867,000 kronor har, såsom tidigare omförmäls, det för ändamålet erforderliga anslaget upptagits till allenast 62,000 kronor.

Något ersättande av de belopp, som 1909 års riksdag ställt till förfogande för barnbördshusets nybyggnad å Djurgården, skulle således enligt departementschefens mening icke ifrågakomma. Utskottet delar denna departementschefens uppfattning vad beträffar det av nämnda års riksdag beviljade anslaget å 304,640 kronor, för vilket tackning beretts i sammanhang med beviljandet. I avseende åter å det förskottade beloppet å 574,860 kronor, eller efter verkställd avbetalning 500,360 kronor, har utskottet icke funnit det stå i överensstämmelse med de grunder beträffande förskottsväsendets avveckling, vartill 1918 års riksdag uttalade sin

anslutning, att låta ifrågavarande förskott förbliva oersatt. Enligt utskottets mening böra medel till täckande av detsamma nu anvisas, och bör alltså för själva förvärvet av tomten inom kvarteret Murmästaren beviljas, förutom ovannämnda belopp av 62,000 kronor, ytterligare 500,360 kronor, avsett att tillgodoföras riksgäldskontoret för dess tidigare gjorda utlägg.

Den i propositionen beräknade totalkostnaden, 8,222,000 kronor, för de båda byggnaderna bör således ökas med nyssnämnda belopp, 500,360 kronor, varvid samma kostnad således skulle komma att uppgå till 8,722,360 kronor.

Till påbörjande av de båda byggnadsföretagen har äskats anslag med 1,500,000 kronor å årets tilläggsstat och 3,000,000 kronor å riksstaten. Med hänsyn till att, enligt vad ovan anförts, ritningar och kostnadsförslag böra föreläggas riksdagen, innan byggnadsarbetet påbörjas, och då det icke lär kunna förvänta att så kan ske före utgången av innevarande år, har utskottet ansett det å tilläggsstaten begärda anslagsbeloppet kunna minskas till 700,000 kronor, avsett till täckande av kostnaderna för förvärv av tomt inom kvarteret Murmästaren och de förberedande åtgärder i övrigt, vilkas vidtagande torde komma att erfordras redan under år 1920.

Det för nästkommande år erforderliga anslagsbeloppet har utskottet i likhet med departementschefen funnit böra bestämmas till 3,000,000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

I) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag,

a) för utförande av vissa *inrednings- och reparationsarbeten i för statsdepartement m. fl. statsinstitutioner avsedda lokaler*, å 1920 års tilläggsstat under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 697,270 kronor;

b) *för inlösen av den barnbördshuset tillhöriga tomt nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt och i kvarteret Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner* bevilja ett belopp av 8,722,360 kronor samt därav såsom reservationsanslag anvisa

1) å tilläggsstaten för år 1920 under sjunde huvudtiteln 700,000 kronor samt

2) å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln 3,000,000 kronor;

II) att herr Clasons i ämnet väckta motion må anses besvarad genom vad här ovan anförts.

Stockholm den 11 maj 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *E. A. Hallin*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson*, *H. F. Lamm*, *C. P. V. Nilsson*, *H. M. Bäckström*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman* *O. U. B. Olsson*, *O. Bergqvist* och *J. Nilsson* i Malmö samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén*, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson*, *A. J. Andersson* i Gäfle, *O. Osberg* och *J. D. Norman*.
